

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰/۳۰ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۳/۱۰/۲۴		سال سوم آموزش متوسطه (سالی - واحدی)	
سازمان آموزش و پرورش شهر تهران کارشناسی سنجش و ارزشیابی تحصیلی متوسطه		دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در نوبت دی ماه سال ۱۳۸۳	

ردیف	سوالات	نمره
۱	با توجه به اشعار زیر ، به سؤالات پاسخ دهید : گر مرد رهی میان خون باید رفت از پای فتاده ، سرنگون باید رفت تو پای به راه در نه و هیچ می پرس خود راه بگویدت که چون باید رفت الف - شعر در قالب رباعی سروده شده است یا دو بیتی ؟ دلیل خود را بنویسید . ب - کلمات قافیه را در بیت اول مشخص کنید . پ - واژه ی « راه » را با علامت خاص خود بنویسید .	۱/۵
۲	در بیت زیر ، هر یک از واژه های مشخص شده ، کدام یک از ارکان تشبیه هستند ؟ ایام گل چو عمر به رفتن شتاب کرد ساقی به دور باده ی گلگون شتاب کن	۰/۷۵
۳	در بیت زیر : گذشت روزگاران بین که دوران شباب ما الف - « تشبیه بلیغ » کدام است ؟ پ - « مشبه به » آن کدام است ؟ در این سیلاب غم ، دسته ی گلی شاداب را ماند ب - « نوع » این تشبیه بلیغ را بنویسید .	۰/۷۵
۴	تشبیه زیر ، « مفرد » است یا « مرکب » ؟ وجه شبه آن را بنویسید . هر که علم خواند و عمل نکرد ، بدان ماند که گام راند و تخم نیفشاند .	۰/۵
۵	در هر یک از ابیات زیر ، « استعاره » را بیابید و « نوع » هر یک را مشخص کنید . الف - فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید ب - مرا در خانه سروی هست کاندرا سایه ی قدش شرمنده رهروی که عمل بر مجاز کرد فراغ از سرو بستانی و شمشاد چمن دارم	۱
۶	در مصراع اول بیت زیر ، کدام واژه در مفهوم « استعاری » به کار رفته است ؟ چه نوع استعاره ای است ؟ تعیین کنید که آیا « تشخیص » است یا خیر ؟ ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست ؟ منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست ؟	۱/۵
۷	کدام یک از واژه های مشخص شده ی زیر ، « مجاز » و کدام « حقیقت » است ؟ نوع « علاقه ی مجاز » را بنویسید . چو آشامیدم این پیمان را پاک در افتادم ز مستی بر سر خاک	۰/۷۵
۸	با توجه به بیت زیر ، به سؤالات پاسخ دهید : پیش دیوار آن چه گویی ، هوش دار الف - « گوش » مجاز از چیست ؟ پ - علاقه ی آن را مشخص کنید . تا نباشد در پس دیوار ، گوش ب - قرینه ی آن کدام است ؟	۰/۷۵
۹	در هر یک از ابیات زیر ، « کنایه » را مشخص کنید و مفهوم کنایی هر یک را بنویسید . الف - چو بشنید بیچاره بگریست زار ب - از مکافات عمل غافل مشو که ای خواجه دستم ز دامن بدار گندم از گندم بروید جو ز جو	۱/۵

ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۱۰/۳۰ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
سال سوم آموزش متوسطه (سالی - واحدی)				تاریخ امتحان: ۱۳۸۳/۱۰/۲۴			
دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در نوبت دی ماه سال ۱۳۸۳				سازمان آموزش و پرورش شهر تهران کارشناسی سنجش و ارزشیابی تحصیلی متوسطه			
۱۰	در هر یک از عبارات های زیر ، « سجع » ها را بیابید و « نوع » هر یک را بنویسید . الف - طالب علم عزیز است و طالب مال ذلیل است . ب - هنر چشمه ی زاینده است و دولت پاینده .	۱					
۱۱	در ابیات زیر ، کدام کلمات دارای « جناس » هستند ؟ « نوع » هر جناس را مشخص کنید . الف - بردوخته ام دیده چو باز از همه عالم ب - آن کس است اهل اشارت که بشارت داند تا دیده ی من بر رخ زیبای تو باز است نکته ها هست بسی ، محرم اسرار کجاست ؟	۲					
۱۲	در هریک از ابیات زیر ، « موازنه » و « ترصیع » را مشخص کنید . (با ذکر دلیل) الف - ما چو نایبیم و نوا در ما ز توست ب - غلام نرگس مست تو تاجداران اند ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست خراب باده ی لعل تو هوشیاران اند	۱/۵					
۱۳	با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید : چنان سایه گسترد بر عالمی که زالی نیندیشد از رستمی الف - کدام کلمه دارای « ایهام تناسب » است ؟ معانی مختلف آن را بنویسید . ب - واژه ی دارای « ایهام تناسب » با کدام کلمه ، مناسبت دارد ؟	۱					
۱۴	در کدام بیت ، « تلمیح » به کار رفته است ؟ دانسته ی مورد نظر را توضیح دهید . الف - گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند ب - شود آسان ز عشق کاری چند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد که بود نزد عقل بس دشوار	۱					
۱۵	در بیت زیر ، شاعر چگونه از آرایه ی « حسن تعلیل » بهره برده است ؟ رسم بد عهدی ایام چو دید ابر بهار گریه اش بر سمن و سنبل و نسرين آمد	۰/۵					
۱۶	در هر یک از ابیات زیر ، آرایه ی « حس آمیزی » را بیابید . الف - نجوای نمناک علف ها را می شنوم . ب - با من بیا به خیابان / تا بشنوی بوی زمستانی که در باغ رخنه کرده .	۱					
۱۷	در ابیات زیر ، آرایه های « لفّ و نشر ، تناقض ، تضمین ، تصدیر ، اغراق ، ایهام » را بیابید . الف - بی مهر رخت ، روز مرا نور نمانده است ب - هر شب نمی در این ره ، صد بحر آتشین است پ - چون شمع نکو رویی در رهگذر باد است ت - دل و کشورت جمع و معمور باد ث - بهر این فرمود رحمان ای پسر ج - کی شود این روان من ساکن وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است دردا که این معما شرح و بیان ندارد طرف هنری بر بند از شمع نکو رویی ز ملکوت پراکندگی دور باد کلّ یوم هو فی شأن ای پسر این چنین ساکن روان که منم	۳					
۲۰	جمع نمرات						
	« موفق باشید »						

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه (سالی - واحدی)		تاریخ امتحان: ۱۳۸۳/۱۰/۲۴
دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در نوبت دی ماه سال ۱۳۸۳		سازمان آموزش و پرورش شهر تهران کارشناسی سنجش و ارزشیابی تحصیلی متوسطه
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	الف - رباعی (۰/۲۵) زیرا هجای آغازین آن بلند است. (۰/۲۵) ب - خون - سرنگون (۰/۵) پ - راه = — ل (۰/۵)	۱/۵
۲	ایام گل = مشبه (۰/۲۵) عمر = مشبه به (۰/۲۵) شتاب کرد = وجه شبه (۰/۲۵)	۰/۷۵
۳	الف - سیلاب غم (۰/۲۵) ب - تشبیه بلیغ اضافی (۰/۲۵) پ - سیلاب (۰/۲۵)	۰/۷۵
۴	تشبیه مرکب (۰/۲۵) وجه شبه = بیهودگی و بی حاصلی و یا نظایر آن (۰/۲۵)	۰/۵
۵	الف - پیشگاه حقیقت = استعاره‌ی مکنیه (۰/۵) ب - سرو = استعاره‌ی مصرحه (۰/۵)	۱
۶	نسیم سحر (۰/۵) استعاره‌ی مکنیه است. (۰/۵) از نوع تشخیص (۰/۵)	۱/۵
۷	« پیمانہ » در معنای مجازی (۰/۲۵) و « خاک » در معنای حقیقی به کار رفته است. (۰/۲۵) علاقه‌ی مجاز = محلیه (۰/۲۵)	۰/۷۵
۸	الف - مجازاً انسان (۰/۲۵) ب - نمی تواند در پس دیوار بیاید (۰/۲۵) پ - علاقہ‌ی جزئیہ (۰/۲۵)	۰/۷۵
۹	الف - دستم ز دامن بدار (۰/۲۵) در مفهوم کنایی رهایم کن. (۰/۵) ب - گندم از گندم بروید جو ز جو (۰/۲۵) نتیجه‌ی هر کاری متناسب با خود کار است. (۰/۵)	۱/۵
۱۰	الف - عزیز و ذلیل (۰/۲۵) سجع متوازن (۰/۲۵) ب - زاینده و پاینده (۰/۲۵) سجع متوازی (۰/۲۵)	۱
۱۱	الف - باز و باز (۰/۵) جناس تام (۰/۵) ب - اشارت و بشارت (۰/۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۵)	۲
۱۲	الف - ترصیع (۰/۲۵) چون همه‌ی واژه های دو مصراع در تقابل با یکدیگر سجع متوازی دارند. (۰/۵) ب - موازنه (۰/۲۵) چون همه‌ی واژه های دو مصراع در تقابل با یکدیگر سجع متوازن دارند. (۰/۵)	۱/۵
۱۳	الف - زال (۰/۲۵) در دو معنای پیر زن (پیر زن سپید موی) (۰/۲۵) و پدر رستم (۰/۲۵) به کار رفته است. ب - رستم (۰/۲۵)	۱
۱۴	بیت الف (۰/۵) اشاره به ماجرای بر دار کردن حسین بن منصور حلاج عارف بزرگ ایرانی. (۰/۵)	۱
۱۵	شاعر برای باریدن باران بهاری علتی ادبی و غیر واقعی (دلسوزی بر گل های بهاری) آورده است. (۰/۵)	۰/۵
۱۶	الف - نجوای نمناک (۰/۵) ب - شنیدن بوی زمستان (بشنوی بوی زمستان) (۰/۵)	۱
۱۷	الف - ایهام (۰/۵) ب - اغراق (۰/۵) پ - تصدیر (۰/۵) ت - لف و نشر (۰/۵) ث - تضمین (۰/۵) ج - تناقض (۰/۵)	۳
۲۰	« خسته نباشید »	